

KÖZÖS ÚTKERESÉS

Nemzetközi tanácskozás Pilisszentkereszten

Kiemelkedő szakmai rendezvény színhelye volt a pilisszentkereszti oktatási központ, ahol 1992. október 25-től 28-ig nemzetközi szimpoziumot rendeztünk a büntetés-végrehajtási rendszerek összehasonlításáról. A tanácskozás gondolata a magyar büntetés-végrehajtási delegáció múlt évi, USA-ban tett látogatásán született.

A szimpozium első részében amerikai szakemberek tartottak előadásokat a büntetés-végrehajtás fontos elméleti és gyakorlati kérdéseiről. A második részben a rendszerváltozással érintett európai országok közül a lengyel, a cseh, a szlovák, a román, az orosz és a magyar büntetés-végrehajtás vezetői adtak tájékoztatást tapasztalataikról. A rendezvényt az Európa Tanács illetékes szervezete is támogatta.

A megújulódás programja

A rendezvényt *dr. Balsai István* igazságügy-miniszter nyitotta meg. Méltatta jelentőségét, utalt azokra a mélyreható társadalmi változásokra, amelyek megfogalmazódnak a nemzetközi megújulódás programjában. Elmondta: *átfogó anyagi és eljárásjogi reformra csak hosszabb idő után kerülhet sor. Szakaszosan, részletekben kell haladnunk, főleg azokon a területeken, amelyeken az Európa Tanácshoz történő csatlakozásunk változtatásokat követel.* Ezután ismertette a legfontosabb törvénymódosításokat. Szólt arról, hogy a kormány ebben az évben megtárgyalta és a parlamenthez benyújtotta a büntetés-végrehajtási törvény nagyarányú módosítására vonatkozó javaslatot. Ebben az Európa Tanács ajánlásainak megfelelő változtatásokat kezdeményeztük. A törvény tartalmazza a szabadságukban korlátozott személyek minden alapvető em-

beri jogát, amelyek a szabadságelvonás ideje alatt is megilletik őket. Ezek közül különösen fontos az *emberséges, törvényes bánásmódra való jog, a kínzás, a kegyetlen bánásmód tilalma, az anyanyelv használatának joga, a jó hírnévhez, a magánlakás sérthetlenségéhez való jog, a faji, nemzetiségi, vagyoni, vallási, nemek szerinti megkülönböztetés tilalma, a jogorvoslatokra, a jogos védelemre való jog, a művelődéshez való jog.*

A javaslat ugyanakkor felsorolja a kötelezettségeket is.

Miniszter úr hangsúlyozta, hogy a nemzetközi tapasztalatokat hasznosítani kívánjuk mind a jogalkotásban, mind a gyakorlati munkában. Különös érdekeltségünk fűződik ahhoz, hogy ezen a speciális jogterületen is nagy erőfeszítéseket tegyünk a rendszerváltozás következtében szükségessé váló, a jogállamiság kiépítését segítő kodifikáció megvalósításáért.

A miniszteri megnyitó után *dr. Tari Ferenc* bv. vezérőrnagy országos parancsnok adott áttekintő tájékoztatást a magyar büntetés-végrehajtásról, annak jogi szabályozottságáról, intézményrendszeréről, szervezetéről és működéséről. Ismertette a magyarországi bűnözés helyzetét, azt a személyi kört, amely a börtönnépességet alkotja.

Amerikai előadók

Ezt követően színes, változatos tematikával neves amerikai szakemberek tartottak előadásokat. Ezúttal csak címszavakban jelezzük az igen érdekes, sok információt nyújtó és tanulságos témákat.

William C. Collins ügyvéd az elítéltek emberi jogainak érvényesülését elemezve azt vizsgálta, hogy a büntetés-végrehajtás intézményeivel és személyzetével szemben

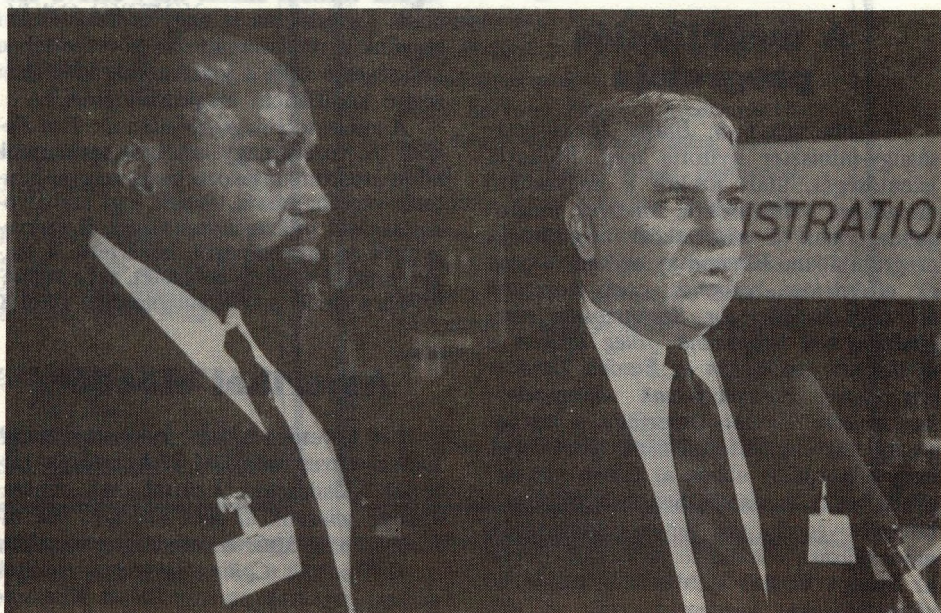
milyen követelményeket lehet és kell támasztani az elítéltek jogainak szavatolása érdekében. Beszélt arról a jelenségről, amikor az elítéltek jogai iránti elkötelezettség konfliktusba került a biztonsági szempontok vélt és túlzott követelményeivel. Szólt arról, hogy a szervezet és a társadalom iránti nyitottsággal, a törvényalkotással miként lehet elősegíteni az emberi jogok fokozott érvényre jutását. Hasonló kérdéskörben fejtette ki véleményét *Daniel Feldman* képviselő.

David R. Donnersberger bíró a bíróságok és a büntetés-végrehajtás kapcsolatairól, együttműködéséről beszélt, bemutatta, hogy a büntetőjogi struktúra három fő rendszere, a rendőrség, a bíróságok és a büntetés-végrehajtás miként kapcsolódnak egymáshoz.

Scott Christianson helyettes igazgató a szabad társadalomnak az elítéltek rehabilitációjában játszott szerepét elemezte. Egybevetette a szabad társadalom értékeit a börtön értékrendjével. A rehabi-

litáció az elítélt megváltoztatására törekszik és nem a társadaloméra. A rehabilitáció filozófiája kifejezi a nevelés erejébe vetett hitet, azt a reményt, hogy az emberek képesek megváltozni és tetteiket irányítani. Figyelemre méltó megállapítása szerint *igazságtalan társadalmakban nem valósítható meg valódi rehabilitáció*. A faji és kulturális kisebbségek aránytalan léptékű bebörtönzése aláássa az igazságszolgáltatás hitelét. A rehabilitáció módszereit összhangba kell hozni a szabad társadalom értékrendjével.

A modern biztonság és a fogvatartás kérdéseiről beszélt *Howard A. Peters* igazgató és *Gary J. Hilton* helyettes főigazgató. Mindketten hangsúlyozták annak fontosságát és szükségességét, hogy a börtön struktúráját átgondoltan, rendszerszerkezési technikák alkalmazásával, az állomány céltudatos felkészítésével kell kiépíteni oly módon, hogy az önszabályozóvá váljék. Peters úr megfogalmazta a biztonság és a fogvatartás irányításának alap-

Howard A. Peters és Jess Maghan, az amerikai delegáció tagjai

elveit, Hilton úr pedig kiemelte az aktív megelőzés és a válságtervezés fontosságát.

F. P. Sam Samples igazgató a változásokhoz rugalmasan igazodó börtönirányítás követelményeiről szólva ismertette a Szövetségi Börtönügyi Hivatal átszervezése kapcsán követett szempontokat. Előadása jól példázta, hogy a szervezeti átalakítást milyen komplex módon kell kezelni, kitérve a börtönlétszám alakulására, a személyi feltételek tervezésére, a biztonság és a környezet kérdéseire, a hatékony irányításra, az elítéltek számára nyújtott programokra és szolgáltatásokra, a közösségi kapcsolatokra.

Jess Maghan helyettes főigazgató nemzetközi tapasztalatait összegezve arról beszélt, hogy a börtöntisztviselőknek a helyzete, társadalmi megbecsülése, feladata, szerepe nagyon sok közös vonással bír a világ különböző országaiban. Ezért arra a következtetésre jutott, hogy a börtöntisztviselőkkel szemben egy sor követelmény alapelszerűen és alkalmazási kritériumként fogalmazható meg, s ezeket ismertette előadásában.

James Clark, a börtöntisztviselők társaságának elnöke, a büntetés-végrehajtás személyi állományának kiválasztásával és teljesítményük fejlesztési lehetőségeivel foglalkozott. Ismertette egy, a Nemzeti Büntetés-végrehajtási Intézet megbízásából végzett kutatás tapasztalatait, amelynek célja volt egy modellként használható, a viselkedési mintákon alapuló teljesítmény-értékelési módszer kidolgozása. A munka eredményeként a börtöntisztviselők teljesítményének hét dimenzióját írták le.

Nagy érdeklődést váltott ki Gary Hill információs központi igazgató és Don Omodi seriff előadása a tömegtájékoztatással való kapcsolatok kérdéseiről. Gary Hill kifejtette: a büntetés-végrehajtás szakemberei számára legalább olyan fontos, hogy támogassák a közvéleményhez fűződő aktív kapcsolatokat, mint az, hogy megfelelően reagáljanak a média konfrontálódása esetén. A közvélemény aktív tájékoztatása lehetővé teszi annak formálását, vonzza a képzett munkatársakat és a társadalmi segítőkét, aktivizálja a szponzorokat, támogatókat szervez konkrét

Magyarországon e témakörben ilyen széles körű tanácskozásra még nem volt példa

ügyekhez, segíti a jó együttműködést más szervezetekkel. Fontos a médiumokon kívüli publicitás is.

Don Omodt seriff nagyon konkrét, gyakorlatias megoldásokat ismertetett a médiákkal való kapcsolatról. Szükségesnek tartotta, hogy írásban szabályozzák, milyen információ mikor és kinek adható ki. Minden szervezethez célszerű kinevezni egy média-koordinátort. Konkrét eseményekről csak a kijelölt személy adjon tájékoztatást.

A régió gondjai

A szimpozion második napján a bevezető referátumot *Aglaiá Tsitsoura* aszszony, az Európa Tanács osztályvezetője tartotta a bebörtönzés európai normáiról. Világos áttekintést adott azokról a követelményekről és ajánlásokról, amelyek az Európa Tanács országainak tapasztalatai alapján alkalmasak lehetnek arra, hogy általános irányt kínáljanak a tagországok belső jogalkotásához.

Ezután került sor arra, hogy a résztvevő közép- és kelet-európai országok büntetés-végrehajtási főigazgatói elemezzék a társadalmi és politikai változások hatását a büntetés-végrehajtás tevékenységére. A témáról minden résztvevő nyíltan, őszintén, a tapasztalatok kölcsönös hasznosításának szándékával beszélt. Magyarországon ebben a kérdésben ilyen magas szintű és széles körű tanácskozásra még nem volt példa.

Az egyes országokból a büntetés-végrehajtás helyzetéről a következő vezetők számoltak be. Lengyelországból *Pawel Moczidlowsky* főigazgató, Csehországból *Zdenek Karabec* főigazgató, Szlovákiából *Anton Fabry* főigazgató, Romániából *Ioan Chis* főigazgató, Oroszországból *Valerij Orlov* főigazgató-helyettes, Magyarországról *dr. Tari Ferenc* országos parancsnok. Nem önálló előadás, hanem a zárómegbeszélés keretében felszólalás formájában adott tájékoztatást az ukrán delegáció.

A harmadik napon spontán hozzászólások egészítették ki a programot. A felszólalók egybehangzóan hasznosnak ítélték a tanácskozást. Összefoglalójában *Tari Ferenc* szemléletesen fogalmazva állapította meg, hogy a résztvevő szakemberek a csillagokra néznek, de a földön járnak. A társadalmi-kulturális örökség eltérő volta mellett is szakmai problémáik azonosak vagy nagyon közelállók. *Közös volt az útkeresés, együtt kutattuk a korlátok, az akadályok leküzdésének lehetőségeit.* Tanácskozásunk megmutatta, hogy ebben a sok kudarccal nehezített munkában magas szakmai színvonalon és töretlen optimizmussal lehet és kell tevékenykednünk.

A konferencia sok olyan tanulsággal szolgált, amelynek feldolgozása, hasznosítása hosszabb időt igényel. Tervezzük a tanácskozás teljes anyagának megszerkesztett közreadását, hogy a szakemberek széles köre megismerhesse ezt a gazdag anyagot.

Vincze Tamás

**Minden kedves olvasónknak
boldog 1993-as esztendőt kíván**

a szerkesztőség